

умови наявності високого рівня здоров'я, успіхів у комунікації. Це відповідає їх функціонуванню як матері та жінки.

Крім цього, встановлено, що дівчата характеризуються більш вираженим ціннісним ставленням до здоров'я, ніж хлопці. Зокрема, дівчата сприймають здоров'я як цінність та мають достатньо високий показник поведінкової реалізації здорового способу життя та емоційного ставлення до свого стану здоров'я. У хлопців не зафіксовано ціннісного ставлення до свого здоров'я, яке вони розцінюють лише як засіб існування, а не як вагому для них цінність. При цьому досліджувані обох груп характеризуються схожим рівнем когнітивного аспекту ставлення до здоров'я.

У системі цінностей хлопців домінувальна роль належить досягненню матеріального благополуччя та соціального статусу. Хлопці успішні у житті тоді, коли їх сприймають як статусних і вони мають достатній рівень матеріальних благ для забезпечення сім'ї. Вагомими цінностями дівчат виступають спілкування, соціальна активність, любов, надання допомоги оточуючим та здоров'я. Тобто, ціннісного значення для дівчат має успішність у системі соціальних контактів та реалізація в емоційно-почуттєвій сфері.

Проблема статевих відмінностей ціннісного ставлення до здоров'я особистості залишається остаточно не вирішеною. Так, подальші дослідження можуть стосуватися вивчення впливу гендерної ідентичності досліджуваних на показники ставлення до здоров'я та благополуччя.

Література:

1. Гончарова Н.О., Харченко А.С. Подолання психологічної травми та стресових станів внаслідок сімейного насильства. Становлення особистості дитини в умовах сучасного розвитку суспільства: соціально-педагогічний, психологічний, корекційний і медичний аспекти : матеріали всеукр. наук.-практ. конф., м.Полтава, 26 трав. 2023 р. / за заг. ред. Н.Г. Пахомової, В.І.Березан. Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2023. С. 34-37.
2. Харченко А.С. Психологічні особливості особистості підлітків в умовах допрофільної підготовки. Молодий вчений. 2020. № 10(86). С.289-292.
3. Харченко А.С. Психологічні особливості ціннісного ставлення до здоров'я сучасних підлітків. Психологія і особистість. 2017. № 1. С. 174-182.
4. Харченко А.С., Юдіна Н.О., Гончарова Н.О. Внесок українських психологів першої чверті ХХІ століття у розробку проблеми психологічного благополуччя студентів. Габітус. 2024. № 59. С. 61-65.

ПРОФЕСІЙНИЙ СПОРТ І БОРОТЬБА ЗА МИР В УКРАЇНІ

Цигура Г.

*Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г.Шевченка
zygura.g@ukr.net*

Сучасна спортивна галузь за кордоном активно переймається проблематикою сталості й намагається сприяти досягненню усіх цілей сталого розвитку [6]. Найважливішою для сучасного українського суспільства є Ціль 17. Мир, справедливість та міцні інституції.

Проблема миру турбувала представників спорту з давніх-давен, тому ще в Стародавній Греції була започаткована традиція олімпійського перемир'я. На жаль у сучасному світі ця традиція, яку намагався свого часу відродити П'єр де Кубертен, постійно порушується. Незважаючи на принцип сучасного олімпійського руху: «поставити спорт на службу гармонійному розвитку людства з метою сприяння мирному суспільству», незважаючи на завдання МОК: «поставити спорт на службу людства, сприяючи тим самим боротьбі за мир», МОК займає позицію «політичної нейтральності» і спорт не розглядається з позиції активної боротьби за мир. Зараз всі

наративи про «спорт для миру» мають більше декларативний характер і розуміються як підтримка дружніх настроїв під час спортивних змагань; толерантне відношення до людей різних рас, національностей, віросповідань; запобігання конфліктам, дотримання прав людини тощо. І навіть Резолюція ООН про «олімпійське перемир'я» (1993 р.) не змогла припинити збройні конфлікти під час проведення Олімпійських ігор.

Вивчаючи історію спорту та Олімпійських ігор, науковці вказують на непослідовність сучасної «нейтральності спорту» й те, що на практиці ідея «політичного нейтралітету спорту» не підтверджується [9] та наводять багато історичних фактів про те, що спорт і політика нерозривні [11]. Реакція спортивної спільноти на повномасштабне вторгнення військ російської федерації в Україну у лютому 2022 року дає змогу науковцям стверджувати, що спорт має великі можливості у боротьбі за мир та права людини.

Мета роботи показати особливості боротьби за мир спортивної спільноти під час війни росії проти України від 24 лютого 2022 року.

Методика й організація дослідження. У дослідженні використовували методи аналізу, систематизації та узагальнення. Пошук інформації здійснювали у стрічках спортивних новин, на офіційних інтернет-сторінках спортивних організацій, у наукових базах Web of Science та Google Scholar. Використовували ключові слова: спорт для миру, спорт і війна в Україні, спорт проти російської війни, дії спорту у війні між Росією та Україною.

Результати дослідження. Повномасштабне вторгнення військ російської федерації в Україну 24 лютого 2022 року збурило всю спортивну спільноту не тільки України, а й інших цивілізованих країн. Спортсмени не стали чекати реакцій вищого керівництва (Міжнародного олімпійського комітету (МОК), Міжнародних федерацій тощо). З першого дня цієї війни, незважаючи на те, що у спорті будь-які висловлення своєї позиції на спортивних майданчиках вважаються небажаними через ризик спортивних санкцій, спортсмени, тренери, збірні команди, спортивні клуби різних видів спорту (футболу, баскетболу, автоспорту, тенісу, лижного спорту та ін.) з різних країн світу (Польща, Литва, Латвія, Швеція, Чехія, Велика Британія, Ірландія, Шотландія, США, Грузія та ін.) рішуче засуджували російську агресію та: відмовлялися від змагань з російськими командами; закликали до відсторонення російських та білоруських спортсменів від змагань та скасування змагань на території росії; під час змагань одягали футболки з кольорами українського прапора та з написами на підтримку України, демонстрували українські прапори та банери на підтримку України та із закликом зупинити російське вторгнення; робили заяви про розрив контрактів з російськими командами та угод з російськими спонсорами [7; 10]. Українські спортсмени з першого дня повномасштабного вторгнення росії в Україну активно боролися за мир перебуваючи як в Україні, так і за її межами: вони активно засуджували російську агресію та спростовували кремлівську пропаганду демонструючи наслідки російських обстрілів в соцмережах, фотографуючись на фоні зруйнованих росіянами об'єктів, спілкуючись зі своїми закордонними колегами, журналістами та повідомляючи правду про злочини росіян та звірства російської армії в Україні [1]; зверталися до своїх закордонних колег з цивілізованих країн з проханнями про допомогу; займалися благодійною та волонтерською діяльністю; влаштовували аукціони з продажу своїх спортивних здобутків, щоб отримані кошти передати для допомоги українській армії та для тих, хто постраждало від війни; захищали Україну на спортивній арені, пропагуючи Україну та українську культуру [3], віддаючи всі призові кошти на потреби українського населення, яке постраждало від війни [4]; виборювали мир разом зі збройними силами України на полі бою [2]. Такий згуртований опір війні з боку спортивної спільноти переконує, що спорт може бути дієвим способом у боротьбі за мир.

Активна боротьба українських спортсменів за мир в Україні триває й зараз і не зупиняється ні на день, адже на жаль, вище керівництво міжнародного спорту не має

чіткої позиції щодо протидії війни. Незважаючи на те, що одним зі своїх завдань МОК позиціонує боротьбу за мир, жодної відповіді МОКу щодо факту порушення олімпійського перемир'я та миру не було зроблено ні під час вторгнення росії в Україну у 2014 році, коли відбувалася Олімпіада в Сочі, ні під час вторгнення росії в Грузію у 2008 році, коли відбувалася Олімпіада в Пекіні. Тільки масові виступи спортсменів із засудженням широкомасштабного вторгнення росії в Україну у 2022 році призвели до того, що МОК ввів санкції проти російського та білоруського спорту. Як результат, протягом місяця після повномасштабного вторгнення росії в Україну більшість спортивних федерацій прийняли рішення заборонити російським і білоруським спортсменам брати участь у спортивних змаганнях [8]. Але на жаль повністю ізолювати країну-агресорку не вдалося. МОК незламно оперує наративом «спорт вільний від політики» та є прихильником думки, що російські й білоруські атлети не несуть відповідальності за дії своєї влади. У січні 2023 року МОК рекомендував дозволити російським і білоруським спортсменам брати участь у міжнародних змаганнях під нейтральним прапором як «приватні особи» [12]. В результаті, значна частина міжнародних спортивних федерацій (дзюдо, бокс, автоспорт, велоспорт, водні види спорту, шахи, та ін.) взяла це до уваги. У грудні цього ж року МОК ухвалив рішення допустити росіян та білорусів до Олімпіади-2024 як «індивідуальних нейтральних атлетів». Українська спортивна спільнота відповідно відреагувала на таку заяву й продовжила лобювати заборону російським спортсменам брати участь в Олімпійських іграх у Парижі. Було виявлено докази підтримки війни більш ніж 800 російськими спортсменами [5].

Висновки. З моменту повномасштабного вторгнення росії в Україну спортивна спільнота активно залучилася до протидії російській агресії, боротьби з російською пропагандою та відстоювання миру в Україні. Найбільш активними були: спортсмени, тренери, арбітри, спортивні журналісти, спортивні команди, вболівальники, спортивні клуби, окремі спортивні асоціації та федерації. Одними з перших послабили чи зняли санкції проти російського та білоруського спорту ті міжнародні федерації спорту, які мали в керівництві представників з росії. Українська спортивна спільнота шукає нові можливості для поновлення попередніх і запровадження чергових санкцій проти російського та білоруського спорту з метою припинення розповсюдження російської загарбницької політики через спорт та відновлення миру в Україні. Без миру сталий розвиток людства є недосяжним.

Література:

1. Кулай С. На шкільній дошці досі 23 лютого: Стаховський відвідав пекельний Бахмут – емоційні фото. 24 канал Спорт. 21 грудня 2022 https://sport.24tv.ua/sergiy-stahovskiy-priyihav-bahmut-foto_n2221682
2. Люди спорту, які захищають Україну зі зброєю в руках. Укрінформ. 11 травня 2022 <https://www.ukrinform.ua/rubric-sports/3429400-ludi-sportu-aki-zahisaut-ukrainu-zi-zbroeu-v-rukah.html>
3. Макаревська К. Новий український рух, іранські протести та скандали навколо топтурнірів: головні соціальні події спорту в 2022 році. Суспільне. Медіа. 31 грудня 2022. <https://suspilne.media/sport/347388-novij-ukrainskij-ruh-iranski-protesti-ta-skandali-navkolo-topturniriv-golovni-socialni-podii-sportu-v-2022-roci/>
4. Сидоренко О., Худолій М. На потребу ЗСУ: українські спортсмени продають свої нагороди. Обличчя війни. Дніпро TV. 17 квітня 2022. <https://www.youtube.com/watch?v=dChEsLVVY9s>
5. Тріо російських спортсменів змагатиметься у Парижі-2024, незважаючи на підтримку війни в Україні. 27 липня 2024 <https://daycom.com.ua/news/trio-rosiyskih-sportsmeniv-zmagatimetsya-u-parizhi-2024-nezvazhayuchi-na-pidtrimku-viyini-v-ukrayini>

6. Цигура Г. Діяльність у спортивній галузі для сталого розвитку суспільства: закордонний досвід. *Теорія і методика фізичного виховання і спорту*. 2022; 1: 112-119. DOI:10.32652/tmfvs.2022.1.112-119
7. Associated Press. Sports world shows solidarity by flying Ukrainian colors. Daily Sabah. March 2, 2022 <https://www.dailysabah.com/gallery/sports-world-shows-solidarity-by-flying-ukrainian-colors/images>
8. Centre for sport & Human Rights. The Russian Invasion of Ukraine: Responses from the sport ecosystem. June 30, 2023. <https://www.sporhumanrights.org/media/izjns30k/30-03-updated-version-2-of-sport-ecosystem-responses.pdf>
9. Di Marco A. Neutrality of the Olympic Movement and Freedom of Expression: Legal and Practical Dilemmas. *VerfBlog*. February 17, 2022 <https://verfassungsblog.de/neutrality-of-the-olympic-movement-and-freedom-of-expression/>. doi: 10.17176/20220218-001138-0
10. Harding J. Sports' initial reactions to Russian invasion of Ukraine. DW. February 24, 2022 <https://www.dw.com/en/sporting-world-reacts-to-russias-invasion-of-ukraine-24-february/a-60904398>
11. Meeuwssen S., Kreft L. Sport and Politics in the Twenty-First Century. *Sport, Ethics and Philosophy*, 2023. 17(3): 342-355. <https://doi.org/10.1080/17511321.2022.2152480>
12. IOC. Statement on solidarity with Ukraine, sanctions against Russia and Belarus, and the status of athletes from these countries. IOS. January 25, 2023 <https://olympics.com/ioc/news/statement-on-solidarity-with-ukraine-sanctions-against-russia-and-belarus-and-the-status-of-athletes>

ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖЕННЯ В ЦИФРОВУ ЕПОХУ: ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ

Шершова Т. В.

Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка
t.shershova@gsuite.pnpu.edu.ua

Актуальність. Цифрова епоха відкриває безліч можливостей для розвитку різних сфер людського життя, включаючи охорону здоров'я. Впровадження цифрових технологій у медичну практику створює нові підходи до діагностики, лікування, профілактики та здоров'язбереження. Проте, разом з тим, виникають нові виклики, зокрема стосовно інформаційної безпеки, впливу цифрових технологій на психічне та фізичне здоров'я, цифрової залежності та перевантаження інформацією.

Сучасне суспільство знаходиться в умовах значного використання гаджетів та цифрових платформ, що сприяє виникненню нових проблем, таких як «цифрова втома», зниження фізичної активності, зорові порушення, розлади сну, а також стрес, викликаний надмірною кількістю інформації. Тому здоров'язбереження в цифрову епоху набуває особливого значення, адже необхідно розробляти нові стратегії, які допоможуть мінімізувати негативний вплив цифрових технологій на здоров'я людини.

Проблема збереження здоров'я є предметом численних досліджень, серед яких роботи таких науковців, як С. Гаркуша, М. Лук'яненко, М. Носко. С. Омельченко.

Аналізуючи літературні джерела, можна зазначити, що сучасні дослідження зарубіжних науковців (Е. Гілберта, Л. Дельве, С. Мартіна, Д. Тодкілла, С. Томе, М. Хагберга, А. Херенштам) щодо безпечного використання інформаційних технологій студентами зосереджені на двох ключових аспектах: впливі інтенсивного використання комп'ютерної техніки та інформаційного середовища на психосоматичне здоров'я. а також пошуку методів профілактики психічних розладів і підтримки психологічного благополуччя особистості.